

Висновки. Підсумовуючи сказане, можна стверджувати, що уява за своїми характеристиками може бути внутрішнім об'єднувальним фактором у діяльності майбутнього вчителя музики. Подальшого дослідження, на наш погляд, потребує більш глибоке вивчення можливостей відтворення образів уяви в художніх образах.

Література

1. Аристотель. О душе : в 4 т. / Аристотель. – М. : Мысль, 1976. – Т. 1. – С. 74.
2. Брушлинский А.В. Субъект: мышление, учение, воображение / А. Брушлинский. – М. : МПСИ : МОДЭК, 2003. – 406 с.
3. Выготский Л.С. Педагогическая психология / Л.С. Выготский. – М. : Педагогика, 1991. – 480 с.
4. Даль В.И. Толковый словарь живого великорусского языка : в 4 т. / В.И. Даль. – М. : ТЕРРА, 1994. – Т. 1. – 420 с.
5. Додонов В.И. Эмоция как ценность / В.И. Додонов. – М. : Наука, 1971. – 432 с. Игнатьев Е.И. Воображение и его развитие в творческой деятельности / Евгений Игнатьев. – М. : Знание, 1968. – 86 с.
6. Кант И. Критика чистого разума / Иммануил Кант. – М. : Мысль, 1994. – 591 с.
7. Платон. Диалоги / Платон. – М. : Мысль, 1986. – 607 с.
8. Сартр Ж.-П. Воображаемое. Феноменологическая психология воображения / Ж.-П. Сартр. – СПб., 2001. – 88 с.
9. Себар Т.В. Продуктивное воображение в различных мировоззренческих модусах [Текст] / Т.В. Себар. – Воронеж : Центр.-Чернозем. кн. изд-во, 2002. – 140 с.
10. Скоробогатов В.А. Феномен воображения / В.А. Скоробогатов, Л.И. Коновалова. – 2-е изд. – СПб. : Союз, 2002. – 182 с.

МОРОХОВ О.О.

ФОРМИ РОЗВИТКУ ІКТ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Сучасний світ постійно змінюється та оновлюється, особливо помітні такі тенденції в інформаційному просторі. Кожного дня з'являється велика кількість інформації, яку людина прагне сприйняти, осмислити, переробити та використати в практичній діяльності. Сьогодні не кожна особистість достатньо володіє навичками роботи з інформацією, тому зараз важливо формувати такі навички ще в загальноосвітньому навчальному закладі, а далі їх удосконалювати. Ефективним засобом у такій роботі є інформаційно-комунікаційні технології (далі – ІКТ), які не лише відкривають доступ до великої кількості інформації, допомагають її отримати, використати, а й спонукають до розробки власного продукту [1]. Зважаючи на це, виникає необхідність підготовки спеціалістів у галузі освіти, котрі могли б активно використовувати ІКТ у своїй професійній діяльності.

Сучасне суспільство потребує інтенсифікації процесів передачі знань, вимагає більшої прагматичності в освіті, спонукає особистість до набуття досвіду, який втілиться у практичне його застосування [2]. Тому сьогодні особливої актуальності набуває проблема підготовки вчителя до використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі, бо лише кваліфікований педагог зможе забезпечити дитині доступ до якісних знань.

Проблема застосування інформаційних технологій у навчанні досить активно розробляється науковцями протягом останніх років. Так, сьогодні вектор наукових праць спрямовано на: інформаційні технології у навчальному процесі (В. Андрущенко, Г. Балл, Н. Балик, І. Булах, Ю. Валькман, Р. Гуревич, А. Гуржій, А. Довіяло, А. Єршов, М. Жалдак, В. Житомирський, Ю. Жук, О. Комісарова, О. Ляшенко, Ю. Машбиць, В. Монахов, Ю. Рамський, М. Смульсон, О. Співаковський, Н. Угринович та ін.); дослідження особливостей діяльності та спілкування “педагог-учень” з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (А. Брушлинський, Т. Габій, А. Матюшкін, Є. Машбиць, О. Тихомиров та ін.); інформатизацію загальноосвітньої та вищої школи (В. Биков, Б. Гершунський, С. Гончаренко, Р. Гуревич, М. Жалдак, Ю. Жук, В. Касаткін, Ю. Комісарова, Ю. Машбиць, В. Михалевич, Н. Морзе, Й. Ривкінд, П. Стефаненко, О. Співаковський). Проблеми розробки та удосконалення методів навчання, які стимулюють самостійну та творчу активність, окремі аспекти інформатизації освіти та формування інформаційної культури викладачів, основні напрями використання інформаційних технологій в освіті висвітлені в працях таких вітчизняних науковців, як В. Бикова, В. Гриценко, Р. Гуревича, М. Жалдак, Б. Кваші, Г. Казлакової, І. Роберт, Д. Рупняк та ін. Також сьогодні активно розробляються теорії навчання з використанням інформаційних технологій, впроваджуються комп’ютерно орієнтовані методики навчання. Але, незважаючи на тривалий період дослідження проблем комп’ютеризації вітчизняної освіти, недостатньо уваги науковцями приділено питанням освоєння вчителями базових навичок щодо використання комп’ютерних технологій, формування в педагогів інформаційно-комунікаційної компетентності.

Мета статті – охарактеризувати форми розвитку ІКТ компетентності вчителів у процесі підвищення кваліфікації в системі післядипломної освіти.

На сьогодні в Україні існує певний досвід використання комп’ютерних технологій в освітній галузі, розроблено та використовується різного рівня складності педагогічне програмне забезпечення. Але сьогодні, на жаль, не всі вчителі володіють навичками використання комп’ютерних технологій у навчальному процесі загальноосвітнього навчального закладу. До них належать ті, котрі навчалися у вузах ще за радянської доби, коли час комп’ютеризація школи не передбачалася. Тоді у вищих навчальних закладах педагогічного спрямування не вивчалися й можливості інформаційних технологій, на відміну від сучасних закладів для майбутніх педагогів. Зараз професійна підготовка у вузах, відповідно до чинного законодавства, базується на раціональному поєднанні таких різноманітних форм організації навчально-виховного процесу, як навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка і контрольні заходи, що знаходять своє відображення в навчальних планах [3]. Дидактичні матеріали розробляються фахівцями закладів під власні спецкурси. Але це стосується майбутніх педагогів, які будуть працювати завтра. А проблема активного використання комп’ютерних технологій постала вже сьогодні. Тому сьогодні доречно зосередити увагу закладів післядипломної освіти на формуванні інформаційно-комунікативної компетентності учителів, яким потрібно вже зараз здійснювати навчальний процес, застосовуючи мультимедійні проєктори, інтерактивні комп’ютерні програми, що супроводжують

урок, вміти проводити віртуальні лабораторні заняття, працювати з електронними енциклопедіями та тестовими матеріалами.

Для того, щоб сучасний педагог умів використовувати електронні мультимедійні засоби навчання, важливо мотивувати їх до активного користування комп'ютерною технікою власноруч. Не секрет, що навчитися володіти технічними засобами лише теоретично неможливо. Тому вчитель має постійно працювати над удосконаленням практичних навичок роботи з мультимедійними засобами. Так, у процесі підвищення кваліфікації педагогічних працівників варто організувати спеціальні курси, під час яких учителі навчатимуться готувати публікації, проектувати презентації, використовувати мережу Інтернет у навчальному процесі, здобудуть знання про прийоми роботи з різною комп'ютерною технікою та комп'ютерними програмами, а також ознайомляться з різноманітними методами використання комп'ютерних технологій під час проведення уроків. Також в інституті післядипломної освіти педагоги можуть отримати знання про використання Інтернет-ресурсів під час здійснення своєї професійної діяльності, відомості про дидактичні можливості мережі Інтернет, набути вмінь ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання, ознайомитися з можливостями технологій Веб 2.0 для комунікації з учнями, батьками, колегами. Отже, робота в межах спецкурсу сприятиме набуттю педагогічними працівниками не лише практичних навичок, а й теоретичних знань, зокрема про те, що інформаційні технології значно підвищують ефективність самоосвіти, бо за допомогою інформації, записаної у цифровому вигляді, легко організувати автоматичний пошук необхідних даних, а це, у свою чергу, дає змогу економити велику кількість часу, якого вчитель зазвичай немає.

У межах спецкурсу педагоги можуть також ознайомитися з поняттям “інформаційна технологія”, під якою розуміють сукупність процесів збору, передачі, обробки, збереження та доведення інформації до користувачів за допомогою сучасних засобів, найчастіше – комп'ютерних.

Кожен сучасний учитель має знати, що в навчальному процесі лише незначна частина інформації використовується індивідом безпосередньо в тому вигляді, у якому вона надходить ззовні або виробляється всередині педагогічної системи. Більша частина інформації підлягає збору, переробці, передачі користувачам. “Інформаційна технологія – це, по-перше, сукупність процесів руху і переробки інформації; по-друге, – описи цих процесів”, – переконаний Д. Рупняк [4].

Спецкурс також надасть можливість педагогу здійснювати навчальні дії в комп'ютерному середовищі, у якому функції пред'явлення інформації бере на себе комп'ютерна програма. Така діяльність спонукатиме педагога до оволодіння навичками роботи з програмами, бо будь-яка комп'ютерна програма навчального призначення буде працювати лише за умови виконання деяких дій. Зокрема, для пошуку необхідної інформації, треба здійснити ряд операцій, які потребують спеціальних знань, умінь та навичок. Отже, лише власний досвід роботи з певним програмним продуктом надасть можливість учителю пізнати всі можливості будь-якої програми.

На курсах підвищення кваліфікації в межах спецкурсу треба також організувати роботу з використанням різних мультимедійних інтерактивних засобів

навчання, бо вони забезпечують формування комп'ютерної грамотності; забезпечувати розвиток навичок застосування технічних та мультимедійних засобів навчання в процесі професійної підготовки; інформативність освітнього процесу; індивідуалізацію та диференціацію навчання; підвищення навчальної та професійної мотивації; умови розвитку самостійності в прийнятті рішень; оперативність і об'єктивність оцінки рівня своєї підготовки; самоконтроль і самокорекцію навчальної діяльності, можливість самодіагностики, самопідготовки і самореалізації, тобто підтримання процесів самоорганізації педагогів тощо.

Зміст такого спецкурсу треба будувати так, щоб розвивалася інформаційна культура вчителя, який не лише знає про можливості комп'ютера, а й активно використовує його під час проведення уроків, а також здатний до різних видів роботи з інформацією. Варто до змісту включати й матеріал про те, що в педагогічній літературі виділяють чотири напрями використання інформаційних технологій в освіті, серед них: комп'ютер як засіб контролю знань; лабораторний практикум з використанням комп'ютерного моделювання; мультимедіа-технологія як ілюстративний засіб під час пояснення нового матеріалу; персональний комп'ютер як засіб самоосвіти. Зважаючи на ці напрями, педагогу буде корисною інформація про те, як правильно поставити мету та завдання уроку з використанням комп'ютера, оскільки їх визначає й сам предмет, на якому використовується техніка, наприклад, на уроках образотворчого мистецтва використовуються набагато складніші програмні продукти, ніж на математиці, тому й завдання будуть складніші.

Отже, робота по спецкурсу дасть змогу педагогічному працівникові набути теоретичних знань про можливості використання інформаційних технологій у навчальному процесі загальноосвітньої школи, а також розвинути практичні навички роботи з комп'ютерною технікою.

Разом з тим у систему підвищення кваліфікації варто запроваджувати окремі лекційно-практичні заняття для учителів різних спеціальностей, на яких би розкривалися можливості інформаційних технологій, подавалися відомості про специфіку навчальних дій із комп'ютерними інструментами, про переваги інноваційного процесу навчання школярів з використанням комп'ютера над традиційним, розвивалися елементарні навички роботи на комп'ютері.

Такі заняття мають мотивувати вчителів до роботи з інформаційними технологіями особливо тих, у кого відсутні навички роботи на комп'ютері, а також розпочати роботу в напрямі формування інформаційної грамотності педагога, під якою ми розуміємо знання, пов'язані з використанням комп'ютерної техніки у навчальному процесі, а також уміння та навички роботи з такою технікою та комп'ютерними програмами.

Таким чином, курсовий період, у межах якого подаються знання, формуються вміння та навички використовувати комп'ютер у школі, сприяє також розвитку інформаційно компетентного вчителя, бо лише компетентний педагог може озброїти учнів сучасними засобами і технологіями роботи. Отже, сьогодні інститути післядипломної освіти мають набути особливого значення у розвитку знань про можливості комп'ютерної техніки.

Висновки. Все вищезазначене дає можливість зробити висновки про те, що в системі післядипломної освіти педагогічних кадрів важливо організовувати роботу з підготовки вчителів до використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі загальноосвітнього навчального закладу, бо саме ця система на сьогодні здатна подати вчителям знання про прийоми роботи з різною комп'ютерною технікою та програмним забезпеченням, а також познайомити з різними методиками застосування комп'ютера в школі.

Межі статті не дають можливості розкрити всі аспекти порушеної проблеми, тому подальші дослідження слід проводити за напрямками формування інформативно-комунікаційної компетентності педагога, розвитку в учителя інформаційної культури, розкриття основних форм організації діяльності учителів у системі післядипломної освіти щодо розвитку в них навичок роботи з комп'ютерною технікою.

Література

1. Гура О.І. Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: теоретико-методологічний аспект / О.І. Гура. – Запоріжжя : ГУ “ЗІДМУ”, 2006. – 332 с.
2. Кремень В.Г. Інформаційно-телекомунікаційні технології в освіті й формування інформаційного суспільства / В.Г. Кремень // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : збірник наукових праць. – Львів : ЛДУ БЖД, 2006. – Вип. 1. – С. 3–6.
3. Репьев Ю.Г. Интерактивное самообучение : [монография] / Ю.Г. Репьев. – М. : Логос, 2004. – 248 с.
4. Рупняк Д. Інформаційні технології у вищих навчальних закладах / Д. Рупняк, В. Юзевич // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – № 2. – С. 91–98.

НКУЛОЧКІНА О.В.

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У МІЖКУРСОВИЙ ПЕРІОД

Важливою складовою навчально-методичного забезпечення розвитку інформаційної компетентності вчителів початкових класів у міжкурсовий період поряд з індивідуальною формою самоосвіти є семінар-практикум “Сучасні підходи до розвитку інформаційної компетентності вчителів початкових класів”.

Мета статті – визначити основні напрями розвитку інформаційної компетентності вчителів початкових класів у міжкурсовий період підвищення кваліфікації.

Компетентнісний підхід у визначенні цілей та змісту освіти не є новим. Орієнтація на засвоєння вмінь, а також узагальнених способів діяльності особистості була провідною в працях В.В. Давидова [1–2], І.Я. Лернера [3], М.М. Скаткіна [4–5] та їх послідовників.

У зв'язку із цим нами було розроблено і впроваджено в НВК “дитячий садок-школа” № 9 м. Енергодара Запорізької області семінар-практикум. Серед основних завдань семінару: ознайомлення учасників із сучасними теоретичними підходами до проблеми розвитку інформаційної компетентності педагогів у світовій науці й практиці; аналіз оновленого змісту й програмно-методичного